

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ

**кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра**
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою
програмою «Економіка та планування бізнесу»

на тему: **«ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЄКТУ СТВОРЕННЯ
ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА З ВИРОЩУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ
ОВОЧЕВОЇ ПРОДУКЦІЇ»**

Виконавець:

студент ФЕУП

Панаітов Єгор Андрійович _____

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Траченко Людмила Анатоліївна _____

Одеса 2023

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток ринкових відносин в Україні сьогодні вимагає формування сучасних, ефективних та адекватних підходів до планування й створення бізнесу, зокрема у сфері вирощування та реалізації овочівницької продукції. Ринок свіжих овочів та овочевої продукції в країні останніми роками динамічно розвивається. Відмінною ознакою цього агросектору від інших є те, що за правильного підходу до вирощування овочів й маркетингової діяльності, ця галузь здатна зберігати високу рентабельність навіть у сезон перевиробництва. Сільськогосподарські виробники агропромислового комплексу (АПК) при плануванні виробництва своєї продукції та її реалізації нерідко стикаються з проблемами, що вимагають знання ринкової кон'юнктури, аналізу дії конкурентів, ціноутворення, вибору каналів реалізації та цілої низки інших важливих питань. Для прийняття ефективних рішень щодо усунення проблем, необхідно здійснювати прогнози дослідження й формувати дієздатну стратегію щодо створення та розвитку бізнесу. Стабільно та динамічно зростаючий попит на овочеву продукцію та високий рівень її споживання в Україні, потребує розвитку та збільшення кількості підприємств цього господарського напрямку. Це позитивно позначиться на сталому розвитку національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що галузь овочівництва є однією зі складових формування національної продовольчої безпеки. Дослідження проблем підвищення ефективності вирощування та реалізації овочевої продукції фермерськими господарствами проводили такі вчені-економісти як О. І. Сєвідова, В. М. Крикунова, Н. О. Аверчева, Л. М. Галат, Р. В. Логоша, Н. В. Добрава, М. М. Осипова, О. Карпенко, О. В. Захарчук, В. Г. Андрійчук, В. М. Андрусак, В. І. Криворучко, В. В. Писаренко, В. П. Рудь та інші. Проте, недостатньо досліджено аспекти розвитку овочівництва шляхом створення підприємництва щодо вирощування та реалізації помідорів в Україні. Саме це обумовило вибір теми кваліфікаційної роботи.

Мета кваліфікаційної роботи – теоретичні, методичні, статистичні та прикладні аспекти започаткування власної справи у сфері вирощування та реалізації овочевої продукції, а саме помідорів.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі **завдання**:

- 1) надати характеристику бізнес-ідеї започаткування власної справи у сфері вирощування та реалізації помідорів як виду овочевої продукції;
- 2) охарактеризувати умови організації та здійснення підприємницької діяльності щодо вирощування та реалізації помідорів;
- 3) обґрунтувати вибір організаційно-підприємницької діяльності та системи оподаткування;
- 4) здійснити аналіз ринку щодо вирощування та реалізації помідорів;
- 5) сформулювати стартовий капітал для створення проекту з вирощування та реалізації помідорів;
- 6) провести розрахунок поточних витрат ТОВ «ФГ «Лейпціг» щодо вирощування та реалізації помідорів;
- 7) спрогнозувати прибуток від вирощування та реалізації помідорів;

8) розрахувати та проаналізувати показники економічної ефективності діяльності ТОВ «ФГ «Лейпціг» щодо вирощування та реалізації помідорів;

9) проаналізувати потенційні ризики діяльності фермерського господарства з вирощування та реалізації помідорів та заходи щодо їх мінімізації.

Об'єкт дослідження – процес обґрунтування доцільності проєкту створення підприємництва щодо вирощування та реалізації помідорів як овочевої продукції в ТОВ «ФГ «Лейпціг», смт Тарутине.

Предмет дослідження – бізнес-проєктування започаткування власної справи у сфері вирощування та реалізації помідорів як виду овочевої продукції.

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань кваліфікаційної роботи використано низку методів: аналізу і синтезу, індукції та дедукції (для дослідження теоретичних аспектів); SWOT-аналіз (для аналізу конкурентоспроможності фермерського господарства); групування, узагальнення та спостереження (для аналізу конкурентів та тенденцій ринку). економіко-статистичного аналізу (для аналізу показників, графіків, таблиць); експертних оцінок (для оцінки зовнішнього середовища фермерського господарства); Excel (для розрахунку показників ефективності проєкту).

Інформаційна база дослідження: Закони України, інші нормативно-правові акти України, наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, статистичні дані Державної служби статистики України, Головного управління статистики в Одеській області та монографічні дослідження, навчальна література, наукові статті.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (58 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 82 сторінки. Основний зміст викладено на 72 сторінках. Робота містить 16 таблиць, 3 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Загальна концепція організації власного бізнесу в Україні у сфері вирощування та реалізації овочевої продукції**» надано характеристику бізнес-ідеї започаткування власної справи з вирощування та реалізації помідорів як виду овочевої продукції; розглянуто умови організації підприємницької діяльності; обґрунтовано вибір організаційно-правової форми та системи оподаткування.

У другому розділі «**Аналітична оцінка можливості проєкту підприємництва з вирощування та реалізації помідорів ТОВ «ФГ «Лейпціг»**» проведено аналіз ринку щодо вирощування та реалізації помідорів як виду овочевої продукції; здійснено оцінку конкурентів ТОВ «ФГ «Лейпціг»; сформовано стартовий капітал для реалізації проєкту та визначено поточні витрати.

У третьому розділі «**Економічне обґрунтування доцільності проєкту щодо вирощування та реалізації помідорів**» здійснено прогноз прибутку від діяльності з вирощування та реалізації помідорів ТОВ «ФГ «Лейпціг»; розраховано показники

економічної ефективності проєкту; проаналізовано можливі ризики та визначено заходи щодо їх мінімізації.

ВИСНОВКИ

У результаті проведених у кваліфікаційній роботі досліджень теоретичних, методичних та прикладних аспектів започаткування власної справи у сфері вирощування та реалізації помідорів як виду овочевої продукції, дійшли таких висновків.

1. Доведено, що овочівництво України є одним із пріоритетних напрямків розвитку вітчизняного аграрного виробництва. Овочеві культури займають визначальне місце у продовольчій безпеці країни, постачання населенню продовольства набуває виняткову значимість. Бізнес-ідея започаткування власної справи у сфері вирощування та реалізації помідорів як виду овочевої продукції є доцільною з точки зору цінності для здоров'я людини та забезпечення здорової нації. Ретельні дослідження наявних в Україні видів овочевої продукції, їх аналіз, дозволили зосередити увагу саме на помідорах, які відрізняються високими поживними, смаковими та дієтичними якостями. Реалізація проєкту започаткування власної справи з вирощування та реалізації помідорів здійснюється як додатковий вид діяльності ТОВ «ФГ «Лейпціг», що знаходиться в смт Тарутине Одеської області.

2. З'ясовано, що для здійснення підприємницької діяльності в Україні законодавство вимагає процедури державної реєстрації суб'єкта господарювання, яка здійснюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців». Для здійснення підприємницької діяльності щодо вирощування та реалізації помідорів обраний як додатковий вид діяльності: 01.13 Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів (за КВЕД-2010) у створеному раніше ТОВ «ФГ «Лейпціг». Для здійснення діяльності планується аренда 1 га землі.

3. Обґрунтовано вибір організаційно-правової форми підприємництва щодо вирощування та реалізації помідорів – ТОВ «ФГ «Лейпціг»: як юридична особа у вигляді товариства з обмеженою відповідальністю на загальній системі оподаткування, платник ПДВ.

4. Аналіз ринку овочевої продукції дозволив виявити, що він має бути організований на основі оптових ринків, проведення аукціонів, торговельно-виробничих утворень, торговельних і закупівельних підприємств та інших форм, що мають забезпечити рівномірний потік продукції до кінцевого споживача протягом всього року. Окреслено проблеми діяльності фермерських господарств щодо вирощування та реалізації овочевої продукції, зокрема слабка орієнтація у вимогах ринкової економіки; відсутність потрібного власного капіталу; недостатня матеріальна і технічна озброєність виробництва (без можливостей застосування передових технологій); відсутність достатньо потужних джерел фінансування; недосконалість системи оподаткування спонукає фермерів до бартерних операцій і приховування частини виробленої продукції; недосконалість правової захищеності фермерів (селян) від бюрократичного апарату держави тощо.

5. Здійснено оцінку конкурентів ТОВ «ФГ «Лейпціг» щодо вирощування та реалізації помідорів: ФГ «Харвест-Ляйпціг» ТОВ «Бесарабія Агроінвест» ФГ «Олександр» ТОВ «Іскра ТМ» ТОВ «Укрзернопром-лан». Оцінку проведено за такими параметрами: асортимент (вид помідорів); якість; ціна; рекламна діяльність; площа; місцезнаходження; репутація. На основі проведеного аналізу, є всі підстави вважати, що конкуренція невисока, ТОВ «ФГ «Лейпціг» необхідно розробити план заходів, спрямованих на забезпечення конкурентних переваг, зокрема щодо маркетингової програми. Проведений SWOT-аналіз ТОВ «ФГ «Лейпціг» щодо вирощування та реалізації помідорів дозволив виявити сильні та слабкі сторони внутрішнього середовища фермерського господарства та можливості і загрози – з боку зовнішнього середовища.

6. Сформовано стартовий капітал щодо вирощування та реалізації помідорів ТОВ «ФГ «Лейпціг», який складає 1 016 040 грн, найбільшу питому вагу у загальній сумі стартового капіталу займає придбання теплиць – 78,74%. Для започаткування власної справи використовуються кошти ТОВ «ФГ «Лейпціг», без кредитування.

7. Сума поточних витрат на реалізацію проекту щодо вирощування та реалізації помідорів становить 236 572,6 грн на місяць і 2 538 880 грн на рік. Найбільшу питому вагу у загальній сумі витрат займає заробітна плата.

8. За отриманими даними, грошовий потік протягом одного року можна розбити на кілька періодів. У перші 5 місяців витрати становлять 236 572,6 одиниці грошей без будь-якого доходу. З 6-го до 10-го місяці щомісячний дохід складатиме 800,000 одиниць грошей, з витратами на тому ж рівні, як у попередніх місяцях. Восьмий місяць буде винятком зі зростанням доходу до 900,000 одиниць грошей. На кінець року, в 11-му та 12-му місяцях, витрати знову – 236 572,6 одиниці грошей без будь-якого доходу. Загальна сума накопиченого грошового потоку після року – 366,328.8 одиниць грошей. Це сума доходу, яку отримано від 6-го до 10-го місяця, з огляду на відсутність доходів на протязі перших 5 місяців та останніх 2 місяців.

9. Проект має тривалість 36 місяців, що свідчить про його довгострокову реалізацію. Ставка дисконтування складає 30%, що відображає вартість капіталу та ризику, пов'язані з проектом. Початкові витрати становлять 894,800 тис. грн і призначені для його запуску. Індекс прибутковості (PI) проекту – 2.6, що свідчить про його економічну вигідність, оскільки очікуваний чистий дохід перевищує вартість інвестицій. Чистий наведений дохід (NPV) проекту – 1395.6 тис. грн і підтверджує його потенційну прибутковість після врахування витрат та ставки дисконтування. Внутрішня норма рентабельності (IRR) проекту – 129.2%, що свідчить про вигідність проекту, оскільки цей показник перевищує ставку дисконтування. Термін окупності проекту – 8.4 роки, що є часом, необхідним для повного повернення початкових витрат на проект.

10. Згідно з розрахунками, точка беззбитковості – 236 572,6 грн на місяць, що еквівалентно 82 середньостатистичним клієнтам. Сільськогосподарські ризики є загрозою для сільськогосподарських підприємств і виникають внаслідок порушення нормального ходу виробничого процесу. Нормальний виробничий процес означає, що сільськогосподарське підприємство отримує врожай, який несуттєво відрізняється від середніх значень для даної кліматичної зони. Основні ознаки

сільськогосподарського ризику включають його прив'язку до сільського господарства і спрямованість на виробництво сільськогосподарських продуктів.

АНОТАЦІЯ

Панайтов Є. А. «Економічне обґрунтування проєкту створення фермерського господарства з вирощування та реалізації овочевої продукції».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою «Економіка та планування бізнесу». Одеський національний економічний університет. Одеса, 2023.

У роботі розглядається загальна концепція організації власного бізнесу в Україні щодо вирощування та реалізації овочевої продукції; надано характеристику бізнес-ідеї; обґрунтовано вибір організаційно-правової форми підприємницької діяльності та системи оподаткування.

Проаналізовано конкурентне середовище щодо вирощування та реалізації помідорів як виду овочевої продукції. Сформовано стартовий капітал на реалізацію проєкту, розраховані поточні витрати та спрогнозовано прибуток від діяльності фермерського господарства з вирощування та реалізації помідорів.

Здійснено економічне обґрунтування доцільності створення проєкту щодо вирощування та реалізації помідорів, виявлено можливі ризики та шляхи їх мінімізації.

Ключові слова: фермерське господарство, овочева продукція, помідори, теплиці, конкурентне середовище, ефективність, ризики.

ANNOTATION

Panaitov Ye. A. «Economic substantiation for the project of creating a farm for the cultivation and sale of vegetables».

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock exchange activity" under the educational program "Economics and business planning". Odesa National University of Economics. Odesa, 2023.

The work considers the general concept of organizing one's own business in Ukraine regarding the cultivation and sale of vegetable products; a description of the business idea is given; the choice of the organizational and legal form of entrepreneurial activity and the taxation system is substantiated.

The competitive environment for the cultivation and sale of tomatoes as a type of vegetable product was analyzed. The starting capital for the implementation of the project has been formed, the current costs have been calculated and the profit from the activity of the farm on the cultivation and sale of tomatoes has been predicted.

An economic substantiation of the feasibility of creating a project related to the cultivation and sale of tomatoes was carried out, possible risks and ways of their minimization were identified.

Key words: farming, vegetable production, tomatoes, greenhouses, competitive environment, efficiency, risks.